

PÅ ALLE MÅTER IMPONERENDE

Denne gangen har vi gjort noe som i vår travle verden er litt uvanlig. Vi har gjort en skikkelig langtest av Elac FS249 for å se om vi endrer oppfatning underveis, og for å få sjansen til å teste dem ut i flere akustiske miljøer.

Tekst: Håvard Holmedal [havard.holmedal@hl-media.no]

Elac har i flere år vært på vei mot en lyd og en kvalitet som plasseres høytaltalerne blant klassens aller beste. Det har gått litt tregt, men de løftet seg veldig med sine nye basselementer. Nå har de løftet seg opp blant klassens aller ypperste med sin nye Black Edition-serie, og kanskje særlig med FS 249 Black Edition.

At de har kalt serien Black Edition er absolutt ikke på grunn av sitt blanke, sorte utseende, men på grunn av en foredling av både elementer, filtre og kabinetter. Det har ikke skjedd som en stor forbedring på et enkelt område, men som et resultat av mange små oppgraderinger og justeringer.

Langtest

Vanligvis danner vi oss et ganske så godt inntrykk av en høyttaler etter en dag med lytting. Da har vi fått plassert, lyttet, byttet elektronikk, spilt musikk og sammenliknet med andre høyttalere vi har inne. Så tar vi den frem igjen i litt kortere sekvenser senere. Hjernen har dessverre en viss tendens til å behøve pause etter noen timers aktiv lytting.

Denne gangen har vi hatt denne høyttaleren en god stund for å få erfaring med en høyttaler vi bruker

over lengre tid. Da blir den utsatt for mye mer musikk og film, mye mer elektronikk, og også vår egen tendens til å rett og slett gå lei etter en stund. Det kommer jo alltid noe nytt man ønsker seg, eller hva?

Vi har også gjort en lengre undersøkelse om hva som skjer, eller om det faktisk skjer noe som helst når høyttaleren spilles inn. Er det høyttaleren eller hjernen som spilles inn? Vi mener det i veldig stor grad er hjernen, men vi liker jo å bli overrasket.

Staselig høyttaler

Elac FS249 er en staslig høyttaler. Den er svart, blank og stiller med nesten 115cm på strøpelesten. Bassportene er rettet mot gulvet, og mot baksiden av høyttaleren. For å kunne tilpasse dem til rommet leveres de med et par «propper» for å plugge igjen den øvre bassporten hvis det blir for mye bass i rommet. Det var høyst nødvendig hjemme hos meg. Bassen ble feit, stor og morsom, men det ble alt, alt for mye. Bassen strekker seg ned til 28Hz, men med en litt strengere norm enn -10dB strekker de seg ned til rundt 34-35Hz.

Effektiviteten er oppgitt til 90dB, men gir i rommet mellom 92 og

93dB ved 1Watt målt på 1 meter. Det gir rom for å kunne spille litt høyt, noe høyttalerne slett ikke har noe i mot.

Den meget spesielle Jet III-diskanten strekker seg helt opp til 50kHz. Noen vil kalle det tullball, mens noen andre hevder at det kun er hunder som er opptatt av frekvenser over 20kHz. At den klarer å spille så høyt i frekvens som 50kHz betyr i dette tilfellet at den ikke bryter opp i det hørbare frekvensområdet, og at den derfor spiller luftig, fritt og uten resonanser.

At Elac er inne på noe med sine diskanten, er lett å høre på måten høyttalerne spiller musikk. Det blir en veldig flott oppløst, svevende og utrolig luftig diskant. Når den i tillegg er avstemt som dette er diskanten noe av det man legger raskest merke til med denne høyttaleren. Jeg ville ikke kalt diskanten varm, men oppløsningen og avstemningen gjør at FS 249 spiller bløtt og deilig når den skal, og hardt og energisk når det kreves. Den er rett og slett utrolig levende og med en helt sjelden gjengivelse av akustiske instrumenterts overtonestruktur.

Det er bra med bass

Med fire 18 cm basser flyttes det

Fra Watt 2/2013

en del luft. Faktisk så mye at det i perioder blir for mye bass. Bassen er i tillegg ganske så kontant, og er du blant dem som setter pris på at det vibrerer litt ekstra i buksebenet er også dette høyttaleren for deg. De tåler mye effekt før de tipper over og blir harde og komprimerte, og egner seg dermed også godt i en hjemmekino.

«Problemet» med bassen lar seg heldigvis lett løse. Et par medfølgende propper løser problemet uten å ødelegge bassen. Vi har sett denne løsningen tidligere, men synes at bassen i tillegg til å bli flatet litt ut også mister litt dynamikk og energi. Det er jo ikke helt meningen!

Den sjenerøse energien, volumet og dybden i bassen burde kanskje gi forsterkeren noen utfordringer, men høyttaleren virker ikke spesielt utfordrende å drive. Ser vi bort fra at dyrere forsterkere gjerne er enda litt bedre når det gjelder lydqualität, lot disse høyttalerne seg enkelt drive til vanlig hifi-bruk med en Hegel H100. Skal du bruke dem i hjemmekinoen og har for vane å spille på referanse-nivå, behøver du noe som er mye større og slemmere, og det vil du nok foretrekke i hifi-sammenheng også hvis rommet ditt er litt røslig og du spiller litt krevende musikk.

Hvorfor FS249?

Jeg har hørt litt på de andre høyttalerne i 240 Black Edition-serien, og de er uten unntak gode. Likevel er det noe som skjer med lyden og lytteopplevelsen når man får en høyttaler med et dedikert mellomtone-element. FS249 virker klart mer dynamisk, den har en bedre integrering mellom diskanten og mellomtonen, og den er mye mer detaljert fra den midterste til den øvre delen av mellomtonen. Det er som om Elac endelig har klart å lage en ikke altfor dyr, gulvstående høyttaler som faktisk klarer å henge med den veldig gode JET III – diskanten.

Innspilling av høyttalere

Innspilling av høyttalere er viktig. I hvert fall er det mange som hevder akkurat det. Vi er litt usikre og mener vel egentlig at ørene må spilles

inn minst like mye som høyttalerne. Man må rett og slett venne seg til lyden.

Beskrivelsene som presenteres av hva som skjer under innspilling er ofte temmelig kraftfulle, og jeg tenker ofte at hvis det er sant, må i hvert fall noe av det kunne måles. Særlig når man hører argumenter som går på at et eller flere elementer får mer volum i visse frekvensområder, at dynamikken blir bedre eller at sammenhengen mellom mellomtonen og diskanten går seg til og blir mer oppløst, og at lyden blir mer homogen.

Argumentet om økt volum gjelder vel først og fremst i bassen, og særlig hvis den i utgangspunktet mangler litt akkurat der. Målinger vi har gjort tidligere viser dessverre ingen ting av betydning. Med Elac FS249 skjer det ingen ting over tid, selv om vi eventuelt skulle ønske at beskrivelsene om innspilling av høyttalere er pålitelige. Det hadde jo gjort det hele litt mer interessant!

Hva er så forskjellen? Hvor kommer argumentet om innspilling av høyttalere fra? Vi setter veldig ofte høyttalere til å spille over helgen med musikk på «repeat». På mandag morgen har det ikke skjedd mye, men det slår oss stadig vekk at høyttalerne endrer seg noe (litt, en smule, minimalt) i forhold til hvordan vi oppfatter stereobildet størrelse, perspektivet og lydbildets tredimensjonale kvaliteter.

Likevel – vi har aldri hørt en høyttaler som har endret klangbalanse, som har fått ryddet opp i dårlig sammenheng mellom mellomtone og diskant, har fått markant bedre bass, eller at høyttalere med litt lys og spiss diskant blir kvitt problemene sine over tid. Argumentene om endringer i den tonale balansen tror jeg vi skal slutte med. Det må jo i tilfellet skyldes temmelig omfattende endringer i høyttalerens elektriske og mekaniske egenskaper.

FS 249 er spennende

Hvis vi slutter å filosofere og går tilbake til lyden, er det veldig mye å glede seg over med FS249. Det

ARTIKKELEN FORTSETTER PÅ NESTE SIDE ▶

Elac FS249 Black Edition

første man setter pris på er at den ser skikkelig og solid ut. Den er velbygd og selv om den er en ganske stor høyttaler, forsvinner den litt i interiøret på grunn av sin ganske smale front.

Allerede fra første sporet med musikk har høyttaleren vist seg veldig musikalsk, og den har en utrolig flott evne til å tilpasse seg klangen og opptaket. Høyttaleren er nøktern og tilbakeholden når det behøves, men kan også kline til og spille aggressivt og tøft når opptaket krever det.

Bassen er en utfordring, slik den er med alle ganske store høyttalere. Likevel er det bedre å ha litt for mye bass, enn litt for lite. Pluggene som kan settes i bassportene løste de fleste utfordringene i klangbalansen, og plassering løste resten. Faktisk har jeg ikke flyttet høyttalerne en eneste centimeter

etter dag to. De står omtrent en meter fra bakveggen, og er skrånet 10-12 grader inn mot lytteposisjon. Det gir den beste balansen, men også den største og dypeste scenen.

Det finnes nok høyttalere som kan konkurrere med FS249 i bassen. Selv om den er dyp, har bra volum og flott kontroll, er det først og fremst i mellomtonen og diskanten denne høyttaleren imponerer. Diskanten har jeg hørt i mange forskjellige sammenhenger, og den oppfattes forskjellig avhengig av både konstruksjon og type musikk. Her er diskanten holdt en liten smule tilbake. Det er et meget heldig valg av Elac. Diskanten er i utgangspunktet nesten grenseløst

detaljer og oppløst, og da blir det alltid en utfordring å balansere den perfekt. Der har ikke Elac vært helt på plass tidligere, men de nye elementene, og særlig i Black-edition-forkledning, har Elac skrudd til en lyd det er veldig lett å like, eller kanskje til og med elske.

Stemmer låter nært, realistisk og levende, og Johnny Cash er så til de grader rufsete, sår og naken i «Hurt» at det virkelig høres ut som om innspillingen er gjort med det ene benet i graven. Kassegitaren klinger utrolig riktig, og det er mye kraft og tyngde i anslagene.

Med denne høyttaleren er det utrolig fristende å spille høyt. Ikke bare fordi den oppfører seg tøft, og kan dundre ut en anelig mengde bass, men også fordi det ikke høres spesielt høyt ut. Den komprimerer ikke noe som helst, beholder sine klanglige kvaliteter og balanse, og beholder også sin flotte oppløsning og dynamiske overskudd selv om volumet blir skrudd et veldig langt stykke over vanlig lyttenivå. Dette kommer selvsagt til nytte når man skal benytte de til film – noe jeg også har gjort en god del. Det er moro å ha høyttalere også til musikk som kan dra til skikkelig en gang i mellom, helt uten at lydbildet ramler sammen eller blir anstrengt og aggressivt.

Høyttaleren er utrolig flott på alle typer akustisk musikk, og alt som har godt innspilte og fremtredende stemmer. Sangere som for eksempel Kari Bremnes, Nathalie Merchant, Katie Mehlua kan føre til rent magiske lytteøyeblikk. For ikke å snakke om Silje Nergård som krøyp faretruende nært og som ble nesten skremmende intenst, men samtidig nesten uimotståelig vakkert.

Jeg ville likevel ikke stoppet der. Høyttaleren friskner vesentlig til når

den får spille tung elektronisk musikk, og da gjør den ingen vesentlig forskjell på om det er heavy rock eller techno. Gitarene på «Reise, Reise» med Rammstein er som en uoverstigelig vegg av rasende, gurglende lydskaskader. Det er bare å holde seg fast!

Mer synthbasert musikk i technoland, fikses med største selvfølgelighet. Det gurgler, spraker og smeller, og det er dypt, fett og deilig.

Det eneste jeg finner litt vanskelig er at på noe musikk ønsker jeg å ha proppene i bassportene på plass, mens jeg andre ganger foretrekker å ta dem ut. Det gir en aldri så liten tendens til frustrasjon, men i vanlig slappe-av-modus er det helt greit å la dem sitte.

Konklusjon

Som vanlig er det utfordrende å få det maksimale ut av et par gode høyttalere med tanke på både elektronikk og plassering, men når man først får tingene på plass er Elac FS249 i stand til å gi deg en kombinasjon av hardtslående og tøff musikkgjengivelse, og en nydelig, nøktern realisme med en oppløsning som best kan sammenliknes med elektrostatene.

Vi innrømmer at det koster litt, men opplevelsen er grandios og i den absolutte toppen i prisklassen under 50k, eller så.

VI LIKER:

- Nydelig oppløst lyd
- Kontant og rytmisk
- Ser bra ut

VI LIKER IKKE:

- Kan bli litt vel tunge i bassen (er løsbart)

WATT MENER: En helt rå lydopplevelse fra en høyttaler med veldig gode allround-egenskaper.

Elac FS249 Black Edition

PRIS: 39.995,-
IMPORTØR: Dynabel